

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Пшибельського Володимира Володимировича
на тему: *«Розвиток зеленої економіки на засадах соціальної
відповідальності»*, подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії зі спеціальності 051 – Економіка

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

Сучасний соціально-економічний розвиток дедалі більше зумовлюється потребою у формуванні нових моделей економічного зростання, здатних поєднувати продуктивність, соціальну рівновагу та екологічну відповідальність. В умовах багатовимірних викликів – таких як воєнні дії, ресурсна вразливість, глобальна кліматична нестабільність – особливої ваги набуває пошук ефективних підходів до зеленої трансформації економіки на основі цінностей відповідального управління.

У цьому контексті дослідження Пшибельського В.В. є своєчасним і науково обґрунтованим внеском у вирішення стратегічної проблеми: як забезпечити збалансований розвиток, не порушуючи соціальних і природних меж. Актуальність теми підтверджується орієнтацією на імплементацію Цілей сталого розвитку, положень Європейського зеленого курсу, а також необхідністю переосмислення економічної політики відновлення України на засадах сталості та інклюзії.

Автор обґрунтовано трактує соціальну відповідальність як системоутворювальний чинник у формуванні зеленої економіки, доводячи, що лише за умов багаторівневої взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством можлива ефективна реалізація екологічно чутливих економічних моделей. Такий підхід відповідає міждисциплінарній логіці сучасної економічної науки і має беззаперечну практичну значущість.

Таким чином, тема дисертації відповідає сучасному науковому дискурсу, пріоритетам публічної політики у сфері сталого розвитку та реальним потребам суспільства у формуванні соціально відповідального, екологічно орієнтованого господарства.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертаційній роботі Пшибельського Володимира Володимировича наукові положення, висновки та рекомендації подано послідовно, логічно і на основі репрезентативного фактичного та аналітичного матеріалу. Обґрунтованість результатів забезпечується широкою джерельною базою, включаючи нормативно-правові документи, статистичну інформацію, міжнародні стратегічні звіти та наукові праці.

Особливістю дисертації є поєднання якісного концептуального аналізу з кількісними розрахунками. Важливою складовою є інтегральне оцінювання рівня соціальної відповідальності та розвитку зеленої економіки, яке здійснюється із застосуванням нормалізації, агрегування, побудови субіндексів і перевірки динамічних відмінностей. Застосована економетрична модель із використанням робастної регресії за методом Х'юбера додає дослідженню емпіричної строгості та демонструє вміння автора працювати з нестійкими даними.

Сформульовані висновки повною мірою відповідають поставленій меті та завданням дослідження. Рекомендації здобувача мають прикладне спрямування і потенціал для використання в практиці державного управління, регіонального стратегування, діяльності екологічно орієнтованого бізнесу та освітньо-науковій сфері. Їх виваженість підтверджується результатами апробації на наукових заходах та наявністю довідок про впровадження.

Таким чином, наукові положення, висновки та рекомендації дисертації є достовірними, обґрунтованими, методично виваженими й відповідають високим вимогам до науково-кваліфікаційних робіт.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами

Дисертація Пшибельського Володимира Володимировича має чіткий зв'язок з науковими дослідженнями, що здійснюються в межах пріоритетних напрямів розвитку економічної науки та державної політики сталого розвитку. Робота виконана у рамках реалізації наукових тем, затверджених на рівні міністерства та координованих Волинським національним університетом імені Лесі Українки, що свідчить про її вбудованість у цілісну систему науково-дослідної діяльності.

Здобувач брав участь у виконанні науково-дослідної теми «Впровадження інклюзивних підходів до реінтеграції ветеранів, учасників бойових дій та їх сімей у цивільне суспільство й економіку України» (державний реєстраційний номер 0124U000566), у межах якої здійснено аналітичне опрацювання соціальних аспектів відповідальності як одного з напрямів забезпечення стійкості відновлювальних процесів в Україні. Важливою є також участь здобувача у розробці проєкту «Комплексна економічна модель відновлення та реабілітації пошкоджених земель сільськогосподарського призначення на засадах сталого, інклюзивного, смарт-розвитку» (державний реєстраційний номер 0125U000625), в межах якого автор дослідив потенціал соціально відповідального підходу до формування інституційних основ екологізації економіки.

Таким чином, обрана тематика дисертаційної роботи не лише узгоджується з державними та інституційними науковими пріоритетами, а й виконується в межах діючих дослідницьких програм, що підтверджує її інтегрованість у сучасний науковий простір.

4. Наукова новизна, теоретична та практична значущість одержаних результатів

У дисертаційній роботі Пшибельського Володимира Володимировича сформульовано низку положень, які відзначаються науковою новизною та комплексним характером осмислення проблеми сталого соціально-економічного розвитку. Автор обґрунтував теоретичні засади функціонування зеленої економіки в національному вимірі на основі категоріального поєднання концептів екологічної раціональності та соціальної відповідальності. Новизна дослідження полягає, зокрема, у виокремленні багаторівневої моделі соціальної відповідальності як механізму координації між державою, бізнесом, громадянським суспільством і міжнародними структурами в процесі трансформації економічної системи.

У роботі запропоновано авторську методику оцінки рівня соціальної відповідальності та розвитку зеленої економіки, побудовано інтегральні індекси на основі статистично значущих показників, а також розроблено кореляційно-регресійну модель взаємозв'язку між соціальними, екологічними та економічними чинниками сталого зростання з використанням робастної

регресії за методом Х'юбера. Таке поєднання якісного та кількісного підходів забезпечує комплексність оцінки та підвищує достовірність отриманих висновків.

Практична значущість результатів роботи проявляється у можливості використання запропонованого механізму розвитку зеленої економіки в процесі формування державної політики відновлення, при розробці регіональних стратегій, у діяльності суб'єктів господарювання та інституцій громадянського суспільства. Обґрунтовані в роботі підходи також мають потенціал застосування в освітньо-науковому процесі, зокрема при викладанні дисциплін, пов'язаних з управлінням сталим розвитком, екологічною економікою, публічним адмініструванням.

5. Оцінка структури, змісту та якості оформлення дисертації

Дисертаційна робота Пшибельського Володимира Володимировича має логічну, внутрішньо узгоджену структуру, яка відповідає вимогам до наукових досліджень на здобуття ступеня доктора філософії. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг становить 217 сторінок основного тексту, що включає 13 таблиць, 37 рисунків і 193 джерела у бібліографії.

Зміст дисертації подано у чіткій відповідності до мети, завдань і гіпотези дослідження. У першому розділі розкрито еволюцію наукових підходів до зеленої економіки та соціальної відповідальності, здійснено концептуальне узагальнення категоріального апарату та запропоновано авторське бачення теоретичних основ дослідження. Другий розділ містить багатовимірний емпіричний аналіз з використанням сучасного індексного підходу, регіональних зрізів та побудови інтегральних показників. У третьому розділі презентовано авторську модель впливу соціальної відповідальності на розвиток зеленої економіки, а також розроблено механізм її реалізації в умовах трансформаційної економіки України.

Робота відзначається належною мовно-стилістичною культурою, акуратністю викладу, методичною послідовністю та коректним використанням статистичних джерел. Усі положення обґрунтовані за допомогою якісного теоретичного аналізу, кількісного емпіричного обрахунку та ілюстровані відповідними таблицями, схемами, рисунками.

Загалом структура, зміст і оформлення дисертації повністю відповідають вимогам, визначеним нормативними актами Міністерства освіти і науки України до науково-кваліфікаційних робіт.

6. Оцінка наукових публікацій здобувача

Здобувачем оприлюднено результати дисертаційного дослідження в наукових виданнях, що відповідає встановленим вимогам до апробації й публікаційного супроводу здобуття ступеня доктора філософії. За тематикою дисертації Пшибельським Володимиром Володимировичем опубліковано 19 наукових праць загальним обсягом 6,91 друкованих аркуша, з яких особисто автору належить 4,89 друкованих аркуша.

До складу публікацій входять: 6 статей у фахових наукових виданнях України, включених до Переліку наукових фахових видань МОН України категорії «Б»; 13 публікацій апробаційного характеру – у матеріалах конференцій, збірниках наукових праць, тезах виступів, що засвідчує активну участь здобувача в наукових заходах різного рівня.

Структурно публікації охоплюють усі ключові складові дисертаційного дослідження: теоретико-методологічні основи формування зеленої економіки (розділ 1), результати емпіричного аналізу та побудови інтегральних індексів (розділ 2), моделювання взаємозв'язків і прикладний механізм трансформації (розділ 3). Це свідчить про системний характер апробації результатів та підтверджує самостійний науковий внесок здобувача.

Опубліковані праці свідчать про відповідність дисертації вимогам до кількості та якості публікацій, установлених чинними нормативними документами МОН України, зокрема пунктами 8–9 Порядку присудження наукового ступеня доктора філософії.

7. Відсутність порушення академічної доброчесності

Аналіз змісту дисертаційної роботи Пшибельського Володимира Володимировича *«Розвиток зеленої економіки на засадах соціальної відповідальності»* не виявив ознак порушення академічної доброчесності. Текст дисертації є оригінальним, виклад матеріалу свідчить про самостійність виконання наукового дослідження, а всі запозичені джерела, ідеї, методики та

статистичні дані коректно процитовані з дотриманням норм посилання на авторство.

Дисертант виявляє академічну відповідальність у побудові логіки дослідження, доборі фактичного матеріалу, узагальненні концептуальних положень та інтерпретації результатів. Робота не містить випадків текстових запозичень без відповідного оформлення, а також не виявлено порушень щодо обсягу самостійного внеску автора в опублікованих працях.

Таким чином, на підставі змістового аналізу, стилю викладення, оформлення джерел і структури публікацій можна стверджувати, що дисертація Пшибельського В.В. виконана з дотриманням принципів академічної доброчесності, відповідно до вимог Закону України «Про освіту» та Порядку присудження наукових ступенів.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційна робота Пшибельського Володимира Володимировича є самостійним завершеним дослідженням, що відзначається глибоким опрацюванням теоретичних підходів, комплексністю аналітичного інструментарію та науково-прикладною спрямованістю. Водночас окремі положення, викладені в роботі, можуть бути предметом подальшого наукового осмислення, викликають інтерес для фахової дискусії або потребують уточнення. До таких аспектів можна віднести наступне:

1. Неоднозначність викликає інтерпретація взаємозв'язку між соціальною відповідальністю та екологічною ефективністю, представлена у висновках до параграфа 1.2 (с. 75). Автор слушно наголошує на синергії цих складових у межах зеленої економіки, однак не подано кількісної оцінки ступеня їхнього взаємного підсилення або заміщення, що могло б дати глибший аналітичний ефект.

2. У підрозділі 2.3 (с. 97–174) наведено узагальнюючі результати інтегральної оцінки розвитку зеленої економіки, що дозволяє здійснити порівняльну характеристику. Разом з тим, доцільним виглядає доповнення результатів візуалізацією у формі карти або графічної діаграми, що дозволило б акцентувати просторову диференціацію та підсилити аналітичну наочність висновків.

3. Автором запропоновано концептуальну схему механізму реалізації зеленої економіки (п.п. 3.2., с. 176-215). Водночас варто було б доповнити цю схему умовними часовими етапами впровадження (коротко-, середньо- та довгострокова перспектива), що надало б моделі більшої прикладної структури.

4. У тексті дисертації трапляються поодинокі стилістичні повтори (наприклад, словосполучення «сталий розвиток» або «соціальна відповідальність» часто використовуються без синонімічного варіювання), що не знижує наукового рівня викладу, однак потребує редакторського доопрацювання при підготовці роботи до публікації у вигляді монографії.

Усі наведені зауваження мають дискусійний характер і жодним чином не знижують наукової цінності проведеного дослідження. Навпаки, вони свідчать про потенціал подальшого розвитку наукової тематики та доопрацювання окремих положень у межах наступних проєктів, монографій і наукових публікацій.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Пшибельського Володимира Володимировича *«Розвиток зеленої економіки на засадах соціальної відповідальності»* присвячена науковому обґрунтуванню теоретичних і методичних засад зеленої трансформації економіки України із застосуванням концепту соціальної відповідальності як ключового чинника сталого розвитку. У роботі проаналізовано багаторівневу природу соціальної відповідальності, її роль як інституційного механізму реалізації екологічної політики та запропоновано інструменти оцінки й управління процесами формування зеленої економіки в сучасних умовах. Робота має міждисциплінарний характер, вирізняється системним підходом до теми, науково-методичною обґрунтованістю, аргументованістю висновків і наявністю практично значущих пропозицій.

Наукова новизна дисертації підтверджується формулюванням авторських підходів до оцінювання соціальної відповідальності, побудовою інтегральних індексів, застосуванням робастного моделювання для визначення детермінант розвитку зеленої економіки, а також розробленням механізму її реалізації в умовах трансформаційної економіки України. Результати дослідження є

актуальними для публічної політики, регіонального розвитку, системи стратегічного управління й академічного середовища.

За своїм змістом, методологічним рівнем, структурною побудовою та науковим наповненням дисертаційна робота *«Розвиток зеленої економіки на засадах соціальної відповідальності»* відповідає вимогам, визначеним *Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядком присудження наукового ступеня доктора філософії* (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44, із змінами). Вона виконана на високому науковому рівні, засвідчує самостійність автора та його здатність до комплексного аналізу складних економічних процесів.

Ураховуючи викладене, автор – Пшибельський Володимир Володимирович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

Кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

директор Волинського інституту

імені В'ячеслава Липинського

Приватного акціонерного товариства

«Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна

Академія управління персоналом»

Людмила ГОРБАЧ

Згідно засвідчую

директор з персоналу

С.М. Волошина